

ELS NADAL-FARRERAS

Entre el llibre de memòries, la novel·la i l'anecdota nostàlgic, *Quan érem feliços*, del periodista Rafel Nadal, que va guanyar el darrer premi Josep Pla, podria definir-se com un recull de flaixos autobiogràfics de la infantesa gironina del fill d'una família nombrosa i benestant.

Algú ha parlat d'"apologia neoconservadora" de manera no del tot desencertada; i de "cofoisme sentimental casolà", potser amb un pèl de ressentiment. Però això, que podria qüestionar-se des del punt de vista moral, poc afecta el que és estrictament literatura. La prosa àgil, versemblant i directa (amb un estil, en alguns passatges, força planià), deixa constància, en primer lloc, del passat familiar dels Nadal-Farreras (una de les famílies catalanes que potser millor encarna la renovada petita burgesia liberal), especialment durant la guerra, fins a arribar a un estat que podrien subscriure també moltes famílies (neoconservadores?) lleidatanes: "Per als pares i per als avis la Guerra Civil només era una referència moral que no s'havia de repetir, però ni es van apuntar al carro dels guanyadors ni van fer carrera al règim. Més aviat van marcar distàncies de seguida." A partir d'aquí, amb un fil cronològic més o menys definit, Rafel Nadal va saltant endavant i endarrere en el temps. Recupera el passat i el conserva, en part per explicar el present. Com la magdalena de Proust, el record infantil de llocs,

situacions o persones el porten a evocar altres llocs o situacions, també passades, però en alguns casos més recents.

La primera meitat del llibre, que inclou algunes de les pàgines més interessants, l'ocupa la part gironina, fins al punt que la ciutat (amb la qual la família manté tants vincles) agafa un veritable protagonisme. La segona meitat es desplaça cap a can Cantalozella, el mas d'Aiguaviva on anaven al setembre; el Collell, l'internat religiós on enviaven els germans cap als deu anys; i, especialment, la costa (la Fosca, l'Escala, Palamós...), on els Nadal passaven els estius.

Aquí, mentre s'esplaia en els jocs infantils de les vacances, és on trobem la reflexió que inclou el títol: "Segurament la felicitat és això: tenir consciència de les necessitats primàries —menjar, aixoplugar-se i protegir les cries—, poder-les satisfer i ser-ne conscient." I, encara, els darrers capítols repassen episodis que marquen l'inici de la maduresa i el final de la joventut: l'estada a París o, sobretot, la mort d'un dels germans el 1991.

El cas és que el llibre ha tingut un èxit notable, sorprenent, que es podria atribuir al fet de centrar-se en la pàtria infantil, i de parlar de la família amb certa honestedat, però també al retrat que fa d'una generació formada pels qui avui més llegeixen i més llibres compren.

De reüll
per Llorenç Capdevila

